Probíhající vědecko-výzkumné projekty v Oddělení archeologických sbírek

Kritické vyhodnocení souboru z archeologického výzkumu Bubeneč – Papírenská 2011
(D. Bursák – P. Schindlerová)
Anotace: V roce 2011 bylo v Papírenské ulici na rozsáhlé ploše prokoumáno mocné souvrství z mladší doby kamenné, doby železné a římské. Kromě množství sídlištních objektů výzkum odkryl i pozoruhodná technická zařízení (železářské hutnické pece, kovárnu). Mimořádně vzácné jsou také pozůstatky šperkařské výroby s doposud nejstarším dokladem zpracování mosazi v ČR. Cílem projektu je komplexní vyhodnocení všech dostupných pramenů s výstupem v podobě kolektivní monografie v řadě Supplement sborníku Archaeologica Pragensia.
Publikační výstupy:
Bursák, D. – Kacl, P. 2017: *The La Tène lowland agglomeration in Prague-Bubeneč in perspective of latest research*. In: J. Kysela – A. Danielisová – J. Militký (eds.), Stories that made the Iron Age. Studies in Iron Age Archaeology dedicated to Natalie Venclová. Prague, 475–503.
Bursák, D. – Kacl, P. – Trojánková, O. – Zavřel, J. 2018: *Hutnictví železa v industriální osadě v Praze-Bubenči. Příklad dílny z doby římské z Papírenské ulice*. Archaeologica Pragensia 24, 363–408.
Bursák, D. a kol. 2019: *Víc hrobů, nebo archeologů? Záchranné výzkumy v Bubenči a Dejvicích*. In: M. Kuna – M. Starcová – J. Maříková-Kubková (eds.): Sto let v archeologii. Praha.

Spolupráce na grantovém projektu výzkumu původu kovových artefaktů z doby železné a doby římské *Mobility of materials and life cycles of artefacts: archaeometry of metals and glass of La Tène and Early Roman period*. Interdisciplinární vědecký projekt, hlavní řešitelé jsou PřF UK – katedra geochemie a ARÚ AV ČR, Praha, v. v. i.
D. Bursák)
Anotace: Výrobky z bronzu, stříbra a mědi bez jakékoliv nadsázky hýbaly pravěkou ekonomikou. S rozvojem užití chemických metod v archeologii přichází řada nových souvislostí a poznatků, které by jinak zůstaly skryty. Během spolupráce na grantovém projektu Archeologického ústavu AV ČR, v. v. i. a PřF UK sledujeme pravěké strategie v získávání surovin pro výrobky ze jmenovaných kovů a hledáme alternativní možnosti výkladu pohybu artefaktů a lidí v minulosti.
Publikační výstupy:
Danielisová, A. – Bursák, D. – Strnad, L. – Trubač, J. – Čižmářová, H. – Daněček, D. – Smíšek, K. 2020: Rituals, Hoards and Travellers? Archaeometry of the Iron Age Bronze Wheel Amulets. Interdisciplinaria Archaeologica - Natural Sciences in Archaeology 1/2020, Online first.
Danielisová, A. – Bursák, D. – Strnad, L. –Trubač, J. v tisku: Life Cycles of Metals in the Iron Age (4th – 1st Century BC). Sourcing and Recycling of Copper Based Alloys. In: Török, B. (ed.) Proceedings of the International conference Archeometalurgy in Europe, Miskolc (HU), 19. – 21.5. 2019. Monographies Instrumentum. Collection dirigée par Michel Feugère.
Danielisová, A. – Pajdla, P. – Bursák, D. – Strnad, L. – Trubač, J. – Kmošek, J. 2021: Claiming the land or protecting the goods? The Duchcov hoard in Bohemia as a proxy for 'Celtic migrations' in Europe in the 4th century BCE. Journal of Archaeological Science 127.

Spolupráce na grantovém projektu *RAMSES* Archeologického ústavu Praha, v. v. i., hlavní řešitelé Archeologický ústav a Ústav jaderné fyziky AV ČR, v. v. i.
(D. Bursák)
Anotace: V rámci spolupráce s projektem RAMSES se zaměřujeme na detailní radiokarbonové datování sekvence souvrství z Papírenské ulice v Praze-Bubenči (viz výše). Srovnání archeologické metodiky

datování založené na typologii artefaktů a statistickém vyhodnocení s datováním pomocí přírodovědných metod nabízí atraktivní výzvu pro řadu specialistů.

Interaktivní mapa archeologických lokalit z území Prahy
(D. Bursák – P. Schindlerová)
Anotace: Prostorová data o nálezech a nalezištích jsou podstatná nejen pro archeology, ale i pro zájemce o dávnou minulost svého regionu. V rámci interního projektu shromažďujeme dostupné informace do platformy mapové databáze, ze které lze univerzálně čerpat pro účely vědeckého bádání, infografiky k muzejním expozicím a tvorby webového obsahu. Naší vizí je s využitím mobilních platforem přiblížit tato data veřejnosti i pod širým nebem, přímo na archeologických lokalitách – ať už formou mapy s obsahem nebo třeba i dobrodružnou hrou.

Malá Ohrada – polykulturní pravěký areál v Praze-Stodůlkách
(K. Petriščáková)
Anotace: Projekt je zaměřen na zpracování a vyhodnocení polokulturní lokality, která byla prozkoumaná v letech 1978-1981 Muzeem hlavního města Prahy v místech dnešního obytného souboru Lužiny v Praze-Stodůlkách. Rozlehlý sídlištní areál zahrnuje téměř pět set sídlištních objektů a přibližně dvě stě hrobových celků z celého období pravěku a rané doby dějinné. Dílčí tematické studie jsou pravidelně publikovány na stránkách časopisu Archaeologica Pragensia.
Publikační výstupy:
Petriščáková, K. – Trojánková, O. 2018: Pohřeb koně v objektu z mladší až pozdní doby bronzové na Malé Ohradě v Praze-Stodůlkách. Archaeologica Pragensia 24, 249–264.
Petriščáková, K. – Trojánková, O. – Popelka, M. 2018: Skelet telete v objektu kultury nálevkovitých pohárů na Malé Ohradě v Praze-Stodůlkách. Archaeologica Pragensia 24, 188–205.
Petriščáková, K. – Bursák, D. 2020: Zahloubené chaty na Malé Ohradě v Praze-Stodůlkách. Příspěvek k osídlení jihozápadní části Prahy v době římské. Archaeologica Pragensia 25, 165–194.

Dynamika osídlení v povodí Prokopského potoka. Výpověď pohřebních a sídlištních areálů
(K. Petriščáková)
Anotace: Projekt se zabývá zpracováním, vyhodnocením a publikací dat ze záchranných archeologických výzkumů Muzea hlavního města Prahy realizovaných v letech 1978–1990 v souvislosti s výstavbou nového sídliště, obytných čtvrtí a přilehlé infrastruktury v oblasti Jihozápadního Města v Praze-Jinonicích a Praze-Stodůlkách.
Ve stavbou dotčené oblasti bylo odkryto přibližně tisíc objektů sídlištního i dílenského charakteru a pohřebiště několika pravěkých kultur. Dílčí studie jsou pravidelně publikovány v archeologických časopisech, nejpočetnější pravěké pohřební areály budou představeny v rámci připravovaných monografií v řadě Supplement sborníku Archaeologica Pragensia.
Publikační výstupy:
Petriščáková, K. 2014: Únětické hroby v Praze 13 – Stodůlkách. Archaeologica Pragensia 22, 652–670.
Petriščáková, K. 2014: Hrob ze starší doby římské z Prahy-Nových Butovic. Praehistorica 32/2, 271–276.
Petriščáková, K. 2016: Pohřebiště bylanské kultury v Praze-Stodůlkách. Archaeologica Pragensia 23, 187–230.
Petriščáková, K. 2018: Hrob kultury se šňůrovou keramikou v Praze-Řeporyjích. Archaeologica Pragensia 24, 239–248.
Petriščáková, K. – Dobeš, M. – Popelka, M. 2016: Neolitické a časně eneolitické hroby z Prahy-Jihozápadního Města. Praehistorica 33/1–2, 335–349.

Traseologická analýza kovových nástrojů a zbraní ze starší doby bronzové
(K. Petriščáková)
Anotace: Závěr eneolitu a starší doba bronzová na našem území je spojená s výskytem prvních kovových artefaktů, jejichž funkce byla v domácím bádání poměrně dlouhou dobu značně opomíjená. Projekt se zabývá kombinací makroskopické a mikroskopické observace a vyhodnocením pracovních stop na nástrojích a zbraních na bázi mědi, včetně prvkové analýzy kovů a RTG snímkování artefaktů. Jednotlivé výstupy jsou pravidelně prezentovány na tematicky zaměřených vědeckých konferencích na domácí půdě i v zahraničí.
Publikační výstupy:
Petriščáková, K. – Verčík, M. – Pavúk, P. – Limburský, P. – Daněček, D. – Ernée, M. 2020:
Od nástrojov a zbraní k symbolom: Analýza pracovných stôp na kovových dýkach staršej doby bronzovej v Čechách. Pilotná štúdia. In: A. Kozubová – E. Makarová – M. Neumann (ed.): Ultra velum temporis. Venované Jozefovi Bátorovi k 70. narodeninám. Slovenská archeológia LXVIII, Supplementum 1. Nitra, 459–469.

Účast na mezinárodním projektu *Early Bronze Age in Central Europe* (Starší doba bronzová ve střední Evropě), ve spolupráci s Ústavem pro klasickou archeologii FF UK v Praze a Katedrou archeologie FF UK v Bratislavě
(K. Petriščáková)
Anotace: Periodizace starší doby bronzové postulovaná P. Reineckem je stále nejčastěji používaným chronologicko-periodizačním systémem, a to navzdory skutečnosti, že v průběhu pár desetiletí došlo k několika jeho změnám. Zatím se stále jeví jako užitečný nástroj pro synchronizaci různých kulturních skupin v oblasti středního Dunaje. Existenci a definici těchto skupin je však v současné době nutné neustále přehodnocovat. Nárůst počtu exaktních výstupů v podobě absolutního datování a analýz DNA vede k řadě nových regionálních studií, které umožňují diskrepance mezi jednotlivými regiony lépe rozpoznat a vymezit a zároveň jednotlivé chronologické fáze meziregionálně v celkovém kontextu vzájemně synchronizovat.
Publikační výstupy:
Petriščáková, K. 2014: Únětické hroby z Prahy 8 – Bohnic. Archaeologica Pragensia 22, 559–586.
Petriščáková, K. – Pavúk, P. – Šmolíková, M. – Baštová, D. 2015: Pohrebisko staršej únětickej kultúry z Prahy-Ruzyně. Studia Hercynia 19/1–2, 25–53.

Vyhodnocení radiouhlíkové analýzy kosterních pozůstatků z pravěkých pohřebišť v Praze
(K. Petriščáková)
Anotace: Projekt se zabývá vyhodnocením radiokarbonových dat získaných z kostrového materiálu pravěkých pohřebišť na území Prahy a jejich komparací s nálezy daného období v prostoru celé české oblasti. Výstupy z analýzy ^{14}C úzce navazují na probíhající projekty zpracování Jihozápadního Města v Praze-Jinonicích a v Praze-Stodůlkách a mezinárodní projekt Starší doba bronzová ve střední Evropě (viz výše).
Publikační výstupy:
Petriščáková, K. – Světlík, I. – Varadzin, L. 2020: Pohřby dětí z období únětické kultury v Praze-Běchovicích. Příspěvek k pohřbívání dětí ve starší době bronzové. Archaeologica Pragensia 25, 61–83.

Neolitické sídliště v Praze-Liboci v prostoru Šestákova statku
(P. Schindlerová)
Anotace: Neolitické sídliště v prostoru bývalého Šestákova statku zachycuje sídelní areál s doklady pohřebního ritu. Sídelní areál reprezentuje celkem deset půdorysů dlouhých neolitických domů datovaných na závěr starého stupně kultury s lineární keramikou. Následné osídlení reprezentují pouze pozůstatky po zahloubených sídlištních objektech mladší fáze kultury s vypíchanou keramikou

dokládající s největší pravděpodobností pouze okraj sídelního areálu. Zpracování materiálu se kromě chronologického datování na základě výzdobného stylu zaměřuje také na transformačními procesy probíhajícími na sídlišti.
Výstupem bude připravovaná monografie v řadě Supplement sborníku Archaeologica Pragensia.

Neolitické osídlení Litovicko-Šáreckého mikroregionu
(P. Schindlerová)
Anotace: Projekt se věnuje struktuře neolitického osídlení v povodí Litovicko-Šáreckého potoka rozkládajícího se na severozápadě Prahy s částečným přesahem do okresu Praha-Západ. Případná hierarchie sídlišť je zkoumána především z hlediska využívání exotické suroviny pro výrobu štípané industrie, zachycené sociokulturní architektury, rozsahu pohřebních aktivit v závislosti na dlouhodobém trvání osídlení. Na základě kombinace těchto faktorů by měla být stanovena případná struktura sídelních areálů prvních zemědělských kultur na menším území.

Archeologie Václavského náměstí (Koňského trhu) v Praze
(P. Starec)
Anotace: Projekt je součástí archeologie veřejných prostranství v prostoru středověkých a raně novověkých měst. Koňský trh se stal po založení Nového Města pražského v roce 1348 důležitým centrem hospodářského života nově založené městské aglomerace. Jeho soustavný archeologický výzkum je spjat především s budováním podchodu uprostřed náměstí v roce 1967 a výzkumná aktiva zde probíhá dodnes. Zaměření projektu přinese systematické zpracování a vyhodnocení archeologických výzkumů na jednom ze tří ústředních tržišť Nového Města.
Publikační výstupy:
Starec, P. 2019: Život na Koňském trhu, Vesmír 2, 102–105.
Kovačiková, L. – Starec, P. 2019: Co jedli na Koňském trhu, Vesmír 3, 162–165.
Starec, P. 2019: Praha 1 – Nové Město, Václavské náměstí ppč. 2306/1, in: Zdeněk Dragoun a kol., Archeologický výzkum v Praze v letech 2017–2018, Pražský sborník historický 47, 618–619.

Spolupráce na grantovém projektu*„Zvířata ve středověkém městě. Archeozoologie a analýza stabilních izotopů* **(č. 18-10003S), financovaném Grantovou agenturou ČR, hlavní řešitelé jsou JČU České Budějovice a AÚ AV ČR, v. v. i. v Praze**
(P. Starec)
Anotace: Shromáždění a databázová evidence souborů zvířecích kostí a zubů z raného a vrcholného středověku, které byly získány při archeologických výzkumech. Jeho detailní vyhodnocení se zaměřením na druhové složení, úmrtní věk a pohlaví zvířat přináší bližší informace nejen o složení stravy a kvalitě masa, ale i využívání dalších živočišných produktů ve středověkém městě.
Publikační výstupy:
Kovačiková, L. – Trojánková, O. – Meduna P. – Starec, P. – Burian, M. – Čiháková, J. 2019: Trendy v konzumaci masa a dalších živočišných produktů ve středověké Praze, Archeologické rozhledy 3, 529–552.
Trojánková, O. – Kovačiková, L. – Frolík, J. – Starec, P. – Čiháková, J. 2020: Chov prasat ve středověku prizmatem stabilních izotopů uhlíku a dusíku. Archaeologia Historica 45/1, 167–183.

Spolupráce na grantovém projektu *Zvířata ve středověké Praze: archeozoologický výzkum a analýza stabilních izotopů* (č. 20817), financovaném Grantovou agenturou Univerzity Karlovy, hlavní řešitelé jsou FF UK Praha, JČU České Budějovice a AÚ AV ČR, v. v. i. v Praze
(P. Starec)

Anotace: Zpracování a vyhodnocení souborů zvířecích kostí a zubů z raného a vrcholného středověku z archeologických výzkumů v Praze se zaměřením na Pražský hrad, Malou Stranu a Staré Město. Porovnání vícero souborů na prostorové a časové úrovni přinese poznáni trendů v hospodaření se zvířaty a spotřebě jejich produktů v prostoru středověké Prahy.

Publikační výstupy:

Kovačiková, L. – Trojánková, O. – Starec, P. – Meduna, P. – Limbursky, P. 2020: Livestock as an indicator of socioeconomic changes in Medieval Prague (Czech Republic). Archaeological and Anthropological Sciences, 12, 283, 1–20.